

ਸੈਕਸ਼ਨ A

Travellers (ਯਾਤਰੀ) ਉਹ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਜਾਣ ਲਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਜਿਵੇਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਲਈ, ਨੈਕਰੀ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ, ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ।

2. Excursionists (ਭ੍ਰਮਣਕਾਰੀ / ਸੈਰਕਾਰੀ) ਉਹ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉੱਥੇ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਂਦੇ।

👉 ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

- ਭ੍ਰਮਣਕਾਰੀ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੇਰੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ excursionist ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ Travellers ਅਤੇ Excursionists ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ:
-

ਬਿੰਦੂ	Travellers (ਯਾਤਰੀ)	Excursionists (ਭ੍ਰਮਣਕਾਰੀ)
ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ	ਜੋ ਲੋਕ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਜੋ ਲੋਕ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਂਦੇ।
ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਕਈ ਦਿਨ ਜਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।	ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਉਦੇਸ਼	ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਨੈਕਰੀ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ।	ਮਨੋਰੰਜਨ, ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਣ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਯਾਤਰਾ।
ਉਦਾਹਰਨ	ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 3 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

👉 ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੀਏ ਤਾਂ:

- Traveller = ਜਿਹੜਾ ਰਾਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ।
- Excursionist = ਜਿਹੜਾ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ।

1. Domestic Tourism (ਦੇਸੀ ਪਰੀਟਨ)

- ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

👉 Domestic Tourist (ਦੇਸੀ ਯਾਤਰੀ):

ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਨ:

- ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਕੋਈ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਗੋਆ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. International Tourism (ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੀਟਨ)

- ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਵਿੱਚ *passport* ਅਤੇ *visa* ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

👉 International Tourist (ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਤਰੀ):

ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਨ:

- ਕੋਈ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਯੂਰਪ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਕੋਈ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸੈਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

✨ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ:

- Domestic Tourism = ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ

- *International Tourism* = ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ
-

ਬਿੰਦੂ	Domestic Tourism / Tourist (ਦੇਸੀ ਪਰੀਟਨ / ਯਾਤਰੀ)	International Tourism / Tourist (ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੀਟਨ / ਯਾਤਰੀ)
ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ	ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨਾ।	ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨਾ।
ਸੀਮਾਵਾਂ	ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।	ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ (ਕੇਵਲ ਟਿਕਟ ਆਦਿ)।	ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਉਦਾਹਰਨ	ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗੋਆ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

4. tourism products and its characteristics

Tourism Products (ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ)

ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

- ਸਥਾਨ (ਜਿਵੇਂ ਤਾਜ ਮਹਲ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੰਦਰ)

- ਸੇਵਾਵਾਂ (ਹੋਟਲ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਗਾਈਡ)
- ਅਨੁਭਵ (ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਮੇਲੇ, ਖੇਡਾਂ, ਰਸੋਈ)

👉 ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ ਉਹ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Characteristics of Tourism Products (ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ)

1. Intangible (ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਯਤਾ):

ਯਾਤਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਹੋਟਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ, ਗਾਈਡ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ) ਨੂੰ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. Perishable (ਨਾਸ਼ਵੰਤਤਾ):

ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਦਾ ਖਾਲੀ ਕਮਰਾ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਸੀਟ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

3. Inseparability (ਅਟੁੱਟਤਾ):

ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਗਾਈਡ ਦੀ ਸੇਵਾ।

4. Heterogeneous (ਵਿਭਿੰਨਤਾ):

ਹਰ ਯਾਤਰੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਅਲੱਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

5. Seasonality (ਮੌਸਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ):

ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ ਮੌਸਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੱਲ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Q.5 tourism through the ages

Ans. Tourism through the Ages (ਕਾਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰੀਟਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ)

ਪਰੀਟਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

1. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੁੱਗ (Ancient Age)

- ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਲਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।
- ਉਦਾਹਰਨ: ਨਦੀ, ਮੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ।

2. ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਯੁੱਗ (Medieval Age)

- ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਪਾਰ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰਾ ਵਧੀ।
- ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਮਹਿਲ ਅਤੇ ਬਾਗ ਬਣਵਾਏ ਜੋ ਪਰੀਟਨ ਸਥਾਨ ਬਣੇ।
- ਉਦਾਹਰਨ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਕੈਥੀਡਰਲ।

3. ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ (Modern Age)

- ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ (ਰੇਲਗੱਡੀ, ਕਾਰ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼) ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਪਰੀਟਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ।
- ਲੋਕ ਮਨੋਰੰਜਨ, ਛੁੱਟੀਆਂ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

4. ਆਜ ਦਾ ਯੁੱਗ (Contemporary Age)

- ਪਰੀਟਨ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
 - ਲੋਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਡਵੈਂਚਰ ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਮੈਡੀਕਲ ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਇਕੋ-ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹਨ।
 - ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ (ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਐਨਲਾਈਨ ਬੁਕਿੰਗ) ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
-

👉 ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

ਪਰੀਟਨ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ → ਫਿਰ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵਧਿਆ → ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਫੈਲਿਆ → ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗ ਹੈ।

Q.6 Tourism as a product ?

Ans. Tourism as a Product (ਪਰੀਟਨ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦ ਵਜੋਂ)

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ (Definition)

ਪਰੀਟਨ ਨੂੰ ਇੱਕ “ਉਤਪਾਦ” ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ (**experience**) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਸੇਵਾਵਾਂ + ਸਥਾਨ + ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ + ਤਜਰਬੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

Tourism Product ਦੇ ਹਿੱਸੇ (Components)

1. ਆਕਰਸ਼ਣ (**Attractions**) → ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਮੇਲੇ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ।
2. ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ (**Amenities**) → ਹੋਟਲ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਬੈਂਕ, ਖਰੀਦਦਾਰੀ।
3. ਆਵਾਜਾਈ (**Accessibility**) → ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ, ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ।
4. ਸੇਵਾਵਾਂ (**Services**) → ਟੂਰ ਓਪਰੇਟਰ, ਗਾਈਡ, ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ।

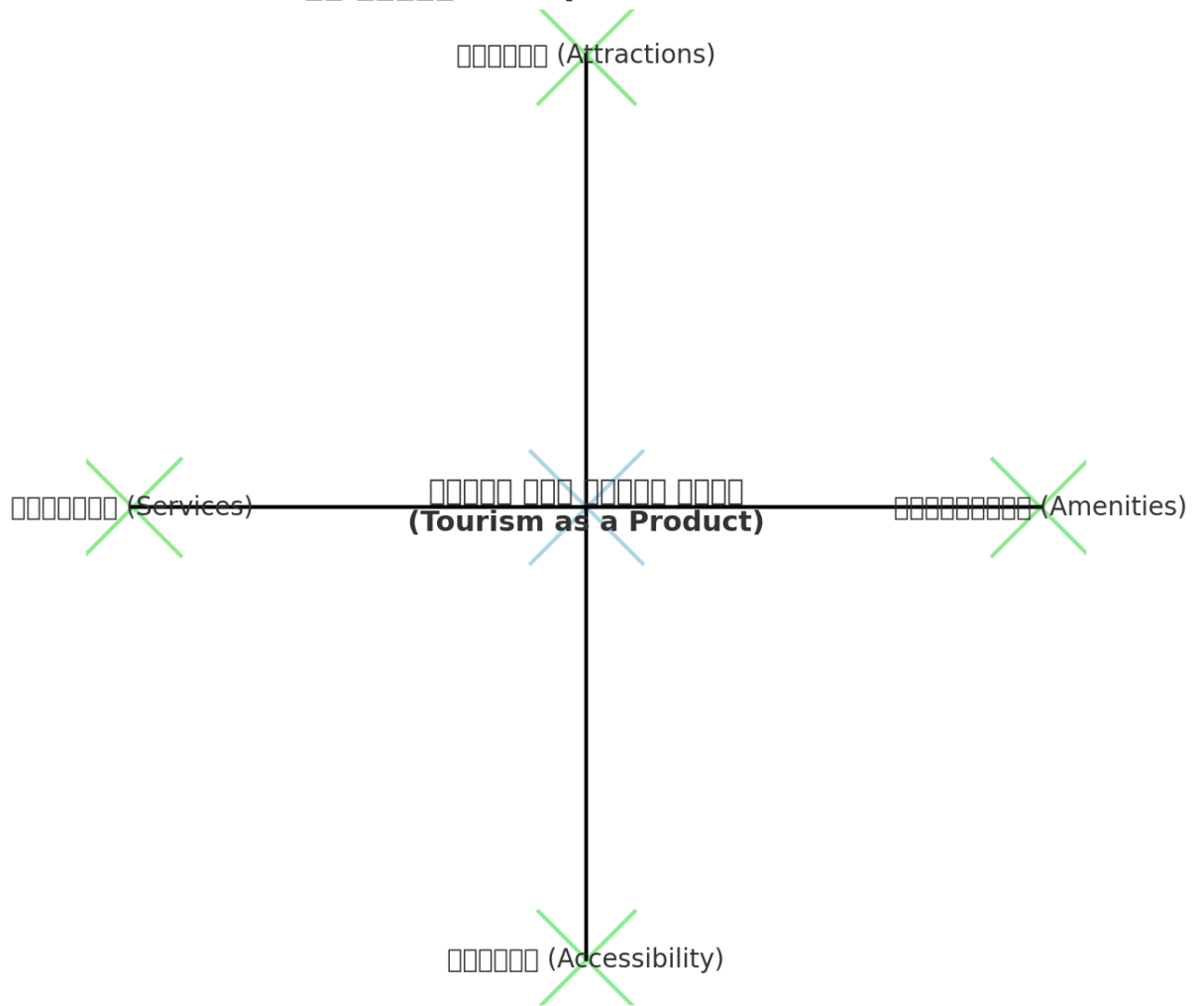
Tourism Product ਦੀਆਂ ਖਾਸੀਆਂ (Characteristics)

- **ਅਦ੍ਰਿਸ਼ (Intangible):** ਇਸਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਅਵਿਛੇਦ (Inseparable):** ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਗਾਈਡ ਦੀ ਸੇਵਾ)।
- **ਨਾਸ਼ਵਾਨ (Perishable):** ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ (ਜਿਵੇਂ ਖਾਲੀ ਹੋਟਲ ਰੂਮ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ)।
- **ਵਿਭਿੰਨਤਾ (Variability):** ਹਰ ਸੈਲਾਨੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- **ਤਜਰਬੇ-ਆਧਾਰਿਤ (Experience-based):** ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੇ।

👉 ਸੌਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

ਪਰੀਟਨ ਇੱਕ “ਪੈਕੇਜ” ਵਰਗਾ ਉਤਪਾਦ ਹੈ ਜੋ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਤਜਰਬਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

Tourism Product Components (Components of Tourism as a Product)

Q.7 characteristics of tourism?

Ans. Tourism ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਖਾਸੀਆਂ (Main Characteristics of Tourism):

1. ਅਦ੍ਰਿਸ਼ (Intangible)

- ਪਰੀਟਨ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਜਾਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਉਦਾਹਰਨ: ਇੱਕ ਟੂਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਜਾਂ ਯਾਦਾਂ।

2. ਅਵਿਛੇਦ (Inseparable)

- ਪਰੀਟਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਖਪਤ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਜਿਵੇਂ ਗਾਈਡ ਦੀ ਸੇਵਾ – ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਖਪ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਨਾਸ਼ਵਾਨ (Perishable)

- ਜੇ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਦਾ ਕਮਰਾ ਕਿਸੇ ਰਾਤ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
- ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਰੀਟਨ ਉਤਪਾਦ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

4. ਵਿਭਿੰਨਤਾ (Heterogeneous / Variability)

- ਹਰ ਸੈਲਾਨੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਗਾਈਡ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਮੌਸਮ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਆਦਿ ਅਨੁਭਵ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

5. ਮੌਸਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ (Seasonality)

- ਪਰੀਟਨ ਅਕਸਰ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- ਉਦਾਹਰਨ: ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਲ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੇਗਿਸਤਾਨੀ ਸਫ਼ਰ।

6. ਤਜਰਬੇ-ਆਧਾਰਿਤ (Experience-based)

- ਪਰੀਟਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਤਜਰਬਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।
- ਸੇਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

7. ਬਹੁ-ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ (Composite in Nature)

- ਪਰੀਟਨ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਆਵਾਜਾਈ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਭੋਜਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਆਦਿ।
- —————0000000—————